

Den britiske ambassadør i Washington til State Department den 11. marts 1948.

YDERST HEMMELIGT

AIDE-MÉMOIRE¹

Den 8. marts oplyste den norske udenrigsminister Hans Majestæts ambassadør i Oslo om, at den norske regering ifølge rapporter modtaget fra tre forskellige kilder kan blive stillet over for et sovjetisk krav om at afslutte en pagt, lige så snart, eller endog før, en sovjetisk-finsk pagt er blevet afsluttet. Skønt det på forhånd lå fast, at et sådant krav ville blive afvist, ønskede den norske regering at vide, hvilken hjælp de kunne forvente at modtage, hvis de blev angrebet. Hr. Lange fremsatte derfor dette spørgsmål til Hans Majestæts britiske regering og den amerikanske regering. [...]

2. Mr. Bevin frygter, at der er grund til norsk ængstelse, og at der faktisk om kort tid vil blive stillet sovjetiske krav til Norge. Som et første skridt foreslår Mr. Bevin, at den britiske og amerikanske repræsentant i Oslo instrueres om at gøre deres bedste for at indgyde mod i den norske regering og påpege, at Tyrkiet og Iran med succés har modsat sig sovjetiske krav, og advare Norge imod at begive sig ud på et skråplan ved at prisgive sin ret til selv at bestemme, hvem det vil afslutte pagter med. De kunne tilføje, at hvis Norge skulle behøve støtte udefra til at fastholde sin selvstændighed, ville sandsynligheden for at få den være meget større ved at vise beslutsomhed frem for passiv afventen.

3. Alligevel frygter Mr. Bevin, at sådan tale ikke er nok til at få den norske regering til at holde ud, og han mener, at alle mulige skridt bør tages for at forhindre, at Norge falder fra nu, hvilket ville medføre Ruslands tilstedekomst ved Atlanten og hele det skandinaviske systems sammenbrud. Dette ville i sin tur mindske chancen for at standse den ubønhørlige russiske fremmarch i Vesteuropa.

4. To alvorlige trusler kan således snart vise sig; den strategiske trussel indeholdt i udvidelsen af den russiske interessesfære til Atlanten; og den politiske trussel om at ødelægge indsatsen på at opbygge en Vestunion. I denne situation mener Mr. Bevin, at kun et dristigt træk kan afværge faren. Desuden viser det tempo, som Rusland har sat i Tjeckoslovakiet, dernæst Finland, og nu Norge, klart at der er ingen tid at spille.

5. Mr. Bevin har i nogen tid overvejet, hvordan man bedst kan tackle dette problem, som nu er sat på spidsen af det overhængende russiske fremstød mod Norge. Han mener, at den mest virksomme kurs ville være meget snart at tage skridt til, før Norge går under, at afslutte en regional Atlantpagt om gensidig bistand under artikel 51 i FN's vedtægter, hvori alle de lande, der er direkte truet af et russisk fremstød til Atlanten, kunne deltage, f. eks. USA, Storbritannien, Canada, Irland, Island, Norge, Danmark, Portugal, Frankrig (og Spanien, når det har et demokratisk styre).

6. Mr. Bevin har nøje overvejet, om man skulle invitere de skandinaviske lande til at slutte sig til Storbritannien, Frankrig og Benelux-landene i det system, der nu er til forhandling i Bruxelles, men er kommet til den konklusion, at det ville være en fejltagelse, eftersom Frankrig og Storbritannien sammen med Benelux-landene ikke ved egen kraft ville kunne forsvare Skandinavien imod et pres. Ej heller var der det samme syn i Frankrig og Benelux-landene som i de skandinaviske lande på hele det atlantiske sikkerhedsproblem. Derfor havde han besluttet at undlade på dette tidspunkt at henvende sig til de skandinaviske stater, og samarbejdet med dem har været holdt udelukkende inden for rammerne af det europæiske genopbygningsprogram [Marshall-planen]. Men nu, hvor der er et pres mod Norge under udvikling, som kunne føre til omringning af Sverige, er der ingen vej uden om at udarbejde praktiske forholdsregler til at imødegå denne fare. Den mest praktiske kurs er efter Mr. Bevins opfattelse at arbejde for at fremme følgende tre systemer: -

- i. Storbritannien-Frankrig-Benelux systemet med opbakning af USA;
- ii. En atlantisk sikkerhedsstruktur, som USA ville være endnu mere engageret i;
- iii. Et Middelhavs-sikkerheds system, som især ville berøre Italien.

Hans Majestæts regering i Storbritannien presser på med det første system. Men i betragtning af truslen imod Norge er det atlantiske sikkerhedssystem blevet endnu mere vigtigt og presserende.

7. Mr. Bevin er derfor overbevist om, at Hans Majestæts regering i Storbritannien og USA's regering uden mindste forsinkelse bør undersøge, hvordan sådan et atlantisk sikkerhedssystem kan oprettes, så at vi, hvis truslen mod Norge skulle udvikle sig, straks ville kunne indgyde den tillid, der skal til for at konsolidere Vesten imod sovjetisk infiltration og på samme tid indgyde den sovjetiske regering så megen respekt for Vesten, at fristelsen forsvinder og på den måde sikre en lang fredsperiode. Alternativet er en gentagelse af vor tidligere erfaring med Hitler, hvor vi hjælpeløse må se til, medens vor stilling langsomt forværres, indtil vi bliver tvunget til at forsvare vor eksistens og frihed. Efter Mr. Bevins opfattelse kan vi dreje hele verden bort fra krig, hvis resten af nationerne uden for det sovjetiske system virkelig organiserer sig, og dermed kan vi også frelse Rusland selv.

Washington, den 11. marts 1948.

Kilde: *Foreign Relations of the United States. 1948, vol. III: Western Europe. (Washington 1974), s. 46-48.*

¹ Aide Mémoire: egentlig: "hjælp til at huske"; diplomatisk papir, der indeholder hovedpunkterne i en officiel, henvendelse.

Den amerikanske udenrigsminister til den britiske ambassadør i Washington den 12. marts 1948.

Kære hr. ambassadør: Vær venlig at oplyse Mr. Bevin om, at vi i overensstemmelse med Deres *aide-mémoire* af 11. marts 1948 er parate til straks at gå i gang med fælles drøftelser af oprettelsen af et atlantisk sikkerhedssystem.

Jeg foreslår, at den britiske repræsentant straks kommer hertil tidlig i næste uge.

Kilde: Foreign Relations of the United States, 1948, bind III, Western Europe, s. 46-48.
